

— (*Kranjska dežela: koliko ima dohodkov, koliko stroškov za-se in koliko njenega denarja se obrača za državne potrebe?*) Leta 1867. je bilo tako-le: Dohodkov je imela 4 milijone in 210.664 gold. 15 kr., stroškov pa 2 milijona in 684.544 gold. 21 kr., tedaj se je za državne stroške na Dunaj poslalo 1 milijon in 526.119 gold. 94 kr. Dohodki so bili od zemljiščinega davka 740.334 gold., od hišnega davka 242.148 goldinarjev, od pridobnine (erwerbsteuer) 88.214 gold., od dohodnine (einkommensteuer) 41.906 gold., od vžitnine 483.309 gold., od colnine 61.330 gold., od tobaka 678.532 gold., od štampeljnov 213.232 gold., od taks in davščin za pravdarske reči 226.675 gold., od loterije 246.024 gold., od cestnin in mostnin 58.288 gold., od državnih grajščin 2146 gold., od državnih gozdov 2167 gold., od rudnika Idrijskega čistega dohodka 506.469 gold., od pošt 109.850 gold., od telegrafov 5991 gold. (Kar se tiče pošt in telegrafov, so pri teh stroški veči kakor dohodki, zakaj poštni stroški znašajo 138.918, telegrafni pa 9497 gold.). Stroški, ki jih je imela država z loterijo na Kranjskem, so znesli 195.032 gold. 48 kr.; ako se ti stroški odbijejo od gori imenovanih dohodkov z 246.024 gold. 31 kr., tedaj se kaže, da je državi ostalo celih 50.991 gold. 83 kr., — po takem je očitno, da ljudje, ki so v loterijo stavili, niso dobička, marveč 50.991 gold. 83 kr. zgube imeli. V teh 50.000 gold. je veliko veliko krvavo zasluženih krajcarjev; po pravici se tedaj vlade grajajo, da ne odpravijo loterij!

— „Zima se bliža; ubogi otroci bojo spet potrkali na vrata milosrčne čitalnice ljubljanske“ — s temi besedami je predsedništvo tega društva povabilo blage gospé in gospodičine v dvorano čitalnično jutri (v četrtek) popoldne ob $\frac{1}{2}$ 6. uri v razgovor o tem že 3 leta navadnem dobrodelnem početju.

— Gosp. Miha Kastelic, dobroznan po „Čbelici“, ki jo je začel izdajati 1834. leta, je po dolgi boleznini umrl v 73. letu svoje starosti.

— C. kr. finančni direktor pl. Felsenbrun je prestavljen iz Ljubljane na Dunaj v ministerstvo finančno kot „Sektionsrath.“ Deželni zbor kranjski temu gospodu o davkovskih zadevah ni nikakoršne hvale pel; zato mu tudi mi, čeravno ga nismo spremili v pondeljek na kolodvor, prav iz srca voščimo: srečno pot!

— V našem listu že večkrat in to po pravici pohvaljeni ljubljanski mojster gosp. Matevž Schreiner je dovršil spet novo delo, in to je krasna monstranica, ktero je prečastiti gospod fajmošter Majnik naročil za farno cerkev v Žiréh. Odlikuje se to delo ne le po celi osnovi svoji, temuč tudi po lepoti, s ktero so posamne podobice in vsi drugi razdelki do malega izdelani. Kar pa vrh tega Schreinerjevim delom še posebno vrednost daje, je to, da niso le na videz lična in da bi le slepila oči, ampak da vse je stanovitno narajeno za dolga dolga leta. Porok smo faranom, ki kmalu dobó to monstranico, da je bojo vsi prav veseli in da nam bojo pritrčili, da delo mojstra hvali.

— 11. dan t. m. je konečna sodniška obravnava zaradi poletinske dogodbe na Ježici. „Laib. Zeitg.“ pravi, da je obtoženih 23, prič 58, med temi tudi nekoliko vojakov.

— „Triglav“, kateri je tudi „Tagblatt-u“ strašen trn v peti, je v poslednjih listih prinesel nekatere tako izvrstne članke, da jih sam „Tagblatt“ mora nehoté hvalliti, ker o njih — molči. Tako, na pr. se v 44. listu nahaja igrice, ktera iz življenja Kinezov v Ljubljani igra pod naslovom: „Versammlung eines chinesischen Mandarin-Vereins.“ Če ta igrice „v šali resnico gode“, drug članek brez šale ljubljansko učilnico godbe in produkcije filharmoničnega društva „sine studio et ira“ pod naslovom

„die Musikschule in Laibach“ tako temeljito pretresa, da vsak domoljub, kateri želi, da se odpravijo napake, mora pisatelju hvaležen biti za kratki, pa tehtni članek. — Zanimiv je tudi „Triglavov“ dopis iz Kočevja, kateri to, kar „Tagblatt“ o agentih Svetčevih pisari, za zgolj laž pred svet stavi, dokler „Tagblattovec“ ne pové, kdo so tisti „agenti“ bili, ki so za gosp. Svetca agitovali. — Drug dopisnik iz Dolenskega „Triglavu“ odkriva skrivnost, da prav sam dr. Suppan je bil, ki je na vse kriplje delal na to, da bi se bila volitev deželnega poslanca g. Ravnikarja ovrгла. Dopisnik prepušča vredništvu „Triglava“, da more g. dr. Suppanu, ako bi ga mikalo izvedeti, kako je dopisnik iz Dolenskega prišel do one „skrivnosti“, kar naravnost vse povedati kako in kaj. Radovedni smo, ali bo g. dr. Suppana mikalo izvedeti, kar mu ima g. dopisnik dolenski povedati?

— Iz „Tagblatt-a“ pozvedamo, da je „konstit. Verein“ na program prihodnjega svojega zbora postavil pretres vprašanja: „ali je osnova kronovine slovenske koristna kranjski deželi ali ne?“ — Prav je, da se to vprašanje pretresa tudi od nasprotne strani; al od društva, ki nam celó národne pravice zanikuje, ne bomo družega izvedeli, kakor to, da slovenske dežele more izveličati le — Nemčija. Za to se pa zahvalujemo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — V drugi seji zbornice poslancev je finančni minister izročil državnemu zboru predlog o nekaterih premembah pravil (štatutov) dunajske banke, ker bankino vodstvo želi, da tudi ogersko ministerstvo dovoli razširjenje bankinega opravilstva. Pri tej priliki pa je prišla prečudna prikazen na dan, da Ogrri nočejo nič vedeti od 80 milijonov dolgá, ki ga ima naša država pri dunajski banki, pa tudi nič od tistega milijona, ki ga ima Ogerska dunajski banki odrajtati pod imenom obrestne podpore za leto 1868/9. Čedalje huja so bremena, ki jih Magjari na rame našim (negerskim) deželam nakladajo, in ker veljá to, kar reče Magjar, bode državni zbor le spet prikimati moral magjarskemu: „tako hočem, tako ukazujem.“ Saj že Deakov časnik „Naplo“ kar naravnost pravi, naj nihče ne misli, da bi Ogerska le vinar plačala teh 80 milijonov dolgá ali pa za dodatek letnim obrestim. — V tej seji je ministerstva podpredsednik državnemu zboru predložil načrt nove postave za nabiranje vojaških novincev (rekrutov). Minister je priporočal državnemu zboru, naj hitro dodela ta postavu, ker homatije po svetu so take, da vsaka vlada mora pripravljena biti za vojsko. Ta nova postava je osnovana deloma po pruskem deloma po francoskem kopitu in se loči od dozdanje naše v tem, da po tej postavi bo z malimi izjemkami moral vsak, kdor je zdravega in dosti močnega života, vojak biti nekoliko časa, nobeden se ne bo smel odkupiti ali namestnika imeti. Dolžnost vojaštva, to je, vstopa v armado, se začanja s 1. prosincem (januarijem) po pratiki tistega leta, v katerem je mladeneč 20. leto spolnil; vojaštvo trpi potem tako-le: 3 leta v liniji ali redovni armadi, in 7 let v rezervi ali za armado na suhem ali za pomorsko armado, — 2 leti za take, ki po prestali službi v armadi in stopijo med brambovce (Landwehr), in 12 let za take, kateri brez druge vojaške službe se kar naravnost med brambovce vzamejo. — Kadar ta postava, ki bo tako globoko segla v naše življenje, da bode vsak moral vojak biti, pride v obravnavo državnemu zboru, bodemo še več o njej govorili; danes povemo le to, da vse vojaštvo bode vprihodnje, ako se ta postava sprejme, razdeljeno v

trojno vrsto: namreč 1) v redovno in rezervno vojsko (ali armado), 2) v vojsko brambovcev in 3) v črno vojsko (Landsturm), katero poslednjo skliče cesar le takrat, kadar kateri deželi naravnost žuga sovražnik s svojim napadom. Po tej novi postavi nehajo za Trst in okolico njeno tiste polajšave, ktere so ti prebivalci dozday vživali, in tisti Dobrovčanje in Kotorčanje, ki so bili dosihmal vojaščine oproščeni, bojo morali vprihodnje službo brambovcev opravljati.

— Čedalje bolj se kaže, da naše dežele morajo plesati kakor jim godejo Magjari. Spet pritiska „magjarska sila“ na državni zbor dunajski. Magjari so dovolili 40.772 vojakov proti temu, da jih neogerske dežele dajo 56.548. Dunajsko ministerstvo se je vklonilo tej ogerski sili in zahteva zdaj od državnega zbora, da dovoli 56.548 mož. Poslanec dr. Sturm je preračunal, da, če Ogrri dadó 40.772 vojakov, je prava razmera ta, da jih mi damo 48.000. Na to se oglasita ministra Taaffe in Berger, da dunajski državni zbor mora dovoliti 56.548 mož, sicer pridemo z Ogrri v razpor. In kaj bo storil državni zbor dunajski? Zaplesal bode spet kakor je zagodel ogerski zbor — in tako bode šlo to naprej, dokler ne spregledajo naši državniki, kamo Avstrijo pelje dvalizem!

— Klub liberalcev in klub levičnikov v dunajskem zboru se želi zlit v en klub, da bi tako bil ministerstvu vselej gotova podpora. Stara „Presse“ je brž „žegen“ dala temu bratinstvu. Mi pa vprašamo: čemu ta klub? saj — razun Tirolcev, Slovencev in Poljakov — niso nemški poslanci dunajskega zbora razcepljeni v nobene znatne stranke; saj vsi ministerstvu zmiraj iskreno pomagajo izvrševati ogerski „ausgleich.“ Zbralo se je za osnovo velikega kluba te dni res blizo 100 poslancev; poslanec Skene je pri tej priliki rekel, da se ne more zavezati v podporo ministerstva in sicer zato ne, ker je nemško. Pričujoči minister dr. Giskra mu na to odgovori, da ministerstvo ni nemško, ampak avstrijsko, in da hoče pravično biti vsem narodom avstrijskim. Modra beseda je to; al neneemški narodi v Avstriji še zmiraj nimajo narodnih pravic, kakor jih imajo Nemci, in dokler teh pravic nimajo, so vsa taka zagotovila le „lepe besede“ — „Worte, nichts als Worte!“

— Ko bode zbornica poslancev dodelala novo rekrutno postavo, in ta — pravijo — utegne do 9. dne prihodnjega meseca gotova biti, prestane zbor do 15. decembra, ker med tem časom bote zborovale dunajska in ogerska delegacija v Peštu, in potem še le se začne spet zbor dunajski. Al kmalu potem pridejo spet božični prazniki in po takem spet — prazniki državnega zbora. Da bi ti prazniki le tako dragi ne bili! — O shodu zbornice gospôske še ni duha ne sluha.

Česko. V Pragi je zdaj tiho in mrtvo kot v grobu; razun „Correspondenz“, ktera edina še živi med neodvisnimi časniki, so vsi drugi časniki prepovedani in njih vredniki ali že v ječah ali v zatožbi. Tudi pastirski listi knezoškofa in kardinala Schwarzenberga in družih českih škofov so v prepoved djani, ker so obsojeni hudodelstva, da motijo javni mir. Na mesto policije mestne je stopila cesarska policija. Ustavne pravice zborovanja itd. so preklicane. — Če tudi vsak graja razuzdanosti, ki so vzrok izjemnemu stanu, vendar že tudi Čehom ne prijazni nemški časniki poprašujejo: ali je taka ostrost dobra za Avstrijo in vlado, ki velja za ustayno?

Hrvaško. Časnik, ki ga je hotel izdajati dr. Matok pod naslovom „Hrvat“, je prepovedan!

Iz Primorskega. — Kakor se kaže, gresta Trst in okolica njegova čedalje bolj saksebi. Župani okolice

tržaške so neki enoglasno sprejeli predlog, naj se okolica loči od mesta, in podpisali so prošnjo (peticijo) do c. k. deželnega glavarstva, naj za ta čas ne potrdi učiteljev ljudskih šol, ktere jim je županija tržaška izvolila; ako se to zgodi, ne pošljejo svojih otrok v šolo.

Rumunija. Iz Bukurešta se piše „P. Lloyd“, da je ruska vlada z rumunsko (Moldavo in Vlahijo) sklenila zvezo, ktera bi pred vsem bila nevarna Oggerski. Rumunci neki oči obračajo na Erdeljsko in ruski državni kancelar Gorčakov jih podpira v teh namerah; ruska vlada hoče Rumuniji odstopiti rusko Besarabijo do Akermana, za to pa tirja Sulino in podnavske kraje z Ismelom, Kilio in Reni-o nazaj. — Koliko je resnice v tem, se ne vé, ker dandanes se podtikuje ruski vladi in ruskemu caru marsikaj, kar se od ene strani za gotovo potrjuje, od druge pa ravno tako za gotovo zanikuje. To pa je gotovo, da so politične zadeve celega sveta zeló zavozlane, in tem več francoska in pruska vlada od svojega miroljubja čenčate, tem bolj se na vojsko pripravljate, in že bi se bil med njima boj začel, da bi le vsaka za gotovo vedela, ktera druga vlada bode ž njo potegnila, kader se začne boj. To je edini vzrok, da še imamo mir.

Ogersko. Postava o narodni ravnopravnosti različnih narodov, kateri bivajo na Oggerskem, pride kmalu v obravnavo ogerskega zbora. Osnova je tako skopo izdelana za vse druge narode, da Srb Miletic in njegovi družniki žugajo ogerski zbor zapustiti, ako postava obvelja po tej osnovi, po kateri so jeziki vseh družih jezikov nič, vse pa je le magjarski jezik, kterege omenjena osnova imenuje skoz in skoz „službeni državni jezik.“ Miletic se sklicuje na predloge srbske skupščine, po katerem se vsaki narodnosti ima zagotoviti njeno pravo, a ne le jezikove pravice posamesnim državljanom. Miletic zahteva, da se dežele ogerske krone razdelijo, kakor v Švajci, po narodih, kateri tu bivajo, in ne trpi gospodstva magjarskega jezika. — Kakor se nam Slovincem narodnost more zagotoviti le s tem, da se združimo v eno politično skupino, tako tudi Srbi po istem principu tožijo na Oggerskem. — V ogerskem zboru je bila obravnavo o tem: ali naj v zakonskih zadevah ostanejo duhovne sodnije ali ne. Deak je govoril za duhovne sodnije, in zbor jih je sprejel z večino glasov. Zato pa je zdaj ogenj v strehi pri dunajskih nemških liberalcih, ki so v naših deželah pokopali duhovne sodnije pri zakonskih pravadah. Liberalizem ima po ogerskem izgledu vendar še ktero drugo suktnjo, a ne samo nemško! — V seji 23. dne t. m. se je ministerstvu še 100.000 gold. dovolilo za preganjanje roparjev in tolovajev na Oggerskem. Lepa država ta Translajtanija! In vendar gospoduje Cislajtanijo našo! — Goveja kuga se je spet začela na Oggerskem.

Špansko. Punt zoper kraljico je popolnoma zmagal. Kdo bode vprihodnje kralj tej deželi, še nihče ne vé; tekmecev (konkurentov) je mnogo; so pa tudi glasovi za federalistično ljudovlado.

Vsim taboritom,

ki so se zbrali na Šempaskem polji.

Neizrekljiva hvala Vam za Vašo gorečnost in navdušenost, za prelepi red in zmernost. Častili ste sebe in ves narod.

Slava pa vsem bratom, kateri so se nas spomnili v telegramih in dopisih.

Odbor.

Listnica vredništva. Gosp. F. R. v Truš... reklamacije ni došlo nobene, liste dobote. — Gosp. Križ. v M: v društvo vpisali